

DEYİMLER

lafı ağızından kaçırmak

söylemek istemediği şeyi
söyleyivermek

*Kendi aralarında bir parola
uyduran dört arkadaş içlerinden
en küçüklerine parolayı kimseye
söylememesini tembih etti ama o
yine de lafı ağızından kaçırdı.*

havanda su dövmek

boşuna uğraşmak

Muhtar, köye elektrik getirmek için çabalayıp duruyordu ama hiçbir dilekçeye cevap gelmiyor, havanda su dövüyordu.

yelkenleri suya indirmek

direnmekten vazgeçip
karşısındakinin isteğini kabul etmek

*Babaları önce çocukları pikniğe
götürmeyeceğini söylese de
sonunda onların ısrarlarına
dayanamayıp yelkenleri suya
indirdi.*

eli ayağı dolaşmak

şaşırmak, telaşlanmak

Severek dinlediği şarkıcının uğakta yanına oturduğunu görününce birden ne yapacağını bilemedi, eli ayağına dolaştı.

iğne ile kuyu kazmak

güç ve ağır işleyen bir işi,
yetersiz araçlarla geç ve
güç de olsa başarmak

*Küçük bir köyde yaşayan bilim
insanı, yetersiz olanaklara rağmen
iğne ile kuyu kazarak uçan bir
bisiklet icat etti.*

yumurta kapiya dayanmak

yapılacak iş için zaman çok
daralmak

*Yaz tatili için verilen ödevleri
hep ertelemiş, ancak okulların
açılmasına bir hafta kala, yumurta
kapiya dayanınca, ödevleri
yapmaya başlamıştı.*

göze girmek

davranış ve yetenekleriyle ilgi ve önem kazanmak

Sınıfa yeni gelen öğrenci çalışkanlığı ve zekâsıyla öğretmenin gözüne girmişti.

maymun iştahlı

hevesi çabuk geçen,
beğenisi kararsız

*Biraz maymun iştahlı olan Murat
nce piyano derslerine başlamış,
sonra onu bırakıp resim kursuna
yazılmıştı.*

baltayı taşa vurmak

birine bilmeden dokunacak söz söylemek, pot kırmak

*Melis arkadaşına dönerek, yanlarında oturan İngiliz çocuğun ne kadar geveze olduğunu söylüyordu ki çocuğun Türkçe bildiğini öğrenince **baltayı taşa vurduğunu** fark etti.*

üstüne düşmek

bir kimseyle, bir şeyle çok ilgilenmek

Küçük kız sokakta bulduğu kedi yavrusunun üstüne çok düşüyordu. Onu sütle besleyip sıcacık battaniyelere sarıyordu.

renkten renge girmek

utanç duyarak yüzünün
renği değişmek

*Küçük çocuk, dolaptaki bütün
pastayı yediği ortaya çıkınca
ne yapacağını bilemedi,
renkten renge girdi.*

balık istifi

çok sıkışık bir durumda

*Çok kalabalık bir otobüste, kolumu
bile kıpırdatamadan, balık istifi
gidiyorduk.*

daldan dala konmak

sık sık iş, konu ve düşünce
değiştirmek

*Genç kadın önce bankacılık,
sonra şarkıcılık ve son olarak da
gazetecilik yaparak sürekli meslek
değiştirip daldan dala konuyordu.*

el üstünde tutmak

bir kimseye çok sevgi, saygı göstermek

Üniversiteye gidip doktor olan en küçük oğullarını el üstünde tutuyorlar, her isteğini yerine getiriyorlardı.

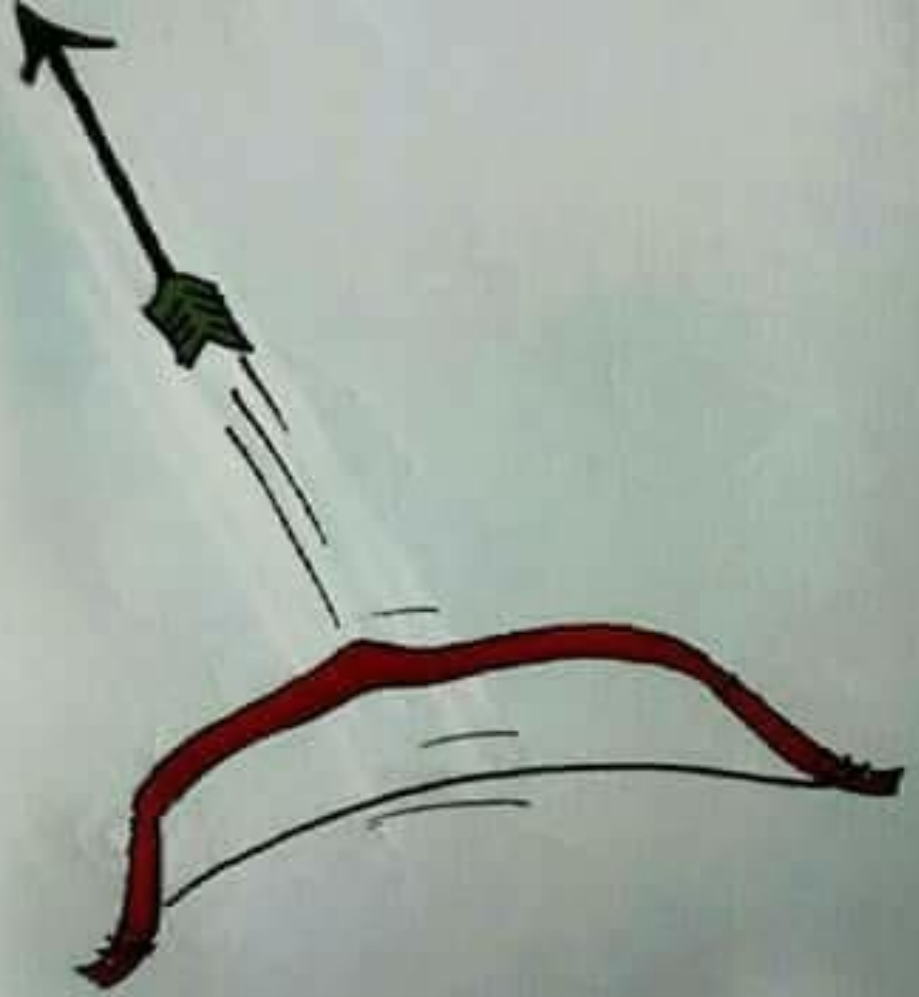

ok yaydan çıkıkmak

geri dönülemeyecek bir iş yapmak

Aslında şarkı yarışmasına katılmak istemiyorlardı ama bir kez yarışma için isimlerini yazdırmışlardı, artık ok yaydan çıkmıştı.

bir bardak suda fırtına koparmak

önemsiz, küçük bir sorunu
büyütmek

*Annese, bebeğın ateşı azıcık
yükselince, çok ağır hastaymış
gibi bir bardak suda fırtına
koparıyordu.*

kulak kabartmak

belli etmemeye çalışarak dinlemek

*Sınıfa yeni gelen öğrenci,
kendisi hakkında konuşan iki
sınıf arkadaşının söylediklerini
duyabilmek için kulak kabarttı.*

pireyi deve yapmak

önemsiz bir olayı büyütmek

*Suat koşarak yanımıza gelip mahalledeki boş arsada kocaman dişleri olan, dev bir köpek gördüğünü anlattı, ama hepimiz onun **pireyi deve yaptığını** bildiğimiz için anlattıklarından korkmadık.*

üstüne düşmek

bir kimseyle, bir şeyle çok
ilgilenmek

*Küçük kız sokakta bulduğu kedi
yavrusunun üstüne çok düşüyordu.
Onu sütle besleyip sıcacık
battaniyelere sarıyordu.*

maymun iştahlı

hevesi çabuk geçen,
beğenisi kararsız

*Biraz maymun iştahlı olan Murat
nce piyano derslerine başlamış,
sonra onu bırakıp resim kursuna
yazılmıştı.*

baltayı taşa vurmak

birine bilmeden dokunacak söz
söylemek, pot kırmak

*Melis arkadaşına dönerek,
yanlarında oturan İngiliz çocuğun
ne kadar geveze olduğunu
söylüyordu ki çocuğun Türkçe
bildiğini öğrenince **baltayı taşa
vurduğunu** fark etti.*

yumurta kapiya dayanmak

yapılacak iş için zaman çok
daralmak

*Yaz tatili için verilen ödevleri
hep ertelemiş, ancak okulların
açılmasına bir hafta kala, yumurta
kapiya dayanınca, ödevleri
yapmaya başlamıştı.*

yangına körükle gitmek

gerginliği, sıkıntılı durumu artıracak
biçimde davranmak

*Sinem arabayla kaza yaptığı için
hem çok üzölmüş hem de çok
sinirlenmişti. Bu olayın ardından
kardeşi ona kötü bir şoför olduğunu
söyleyerek yangına körükle gitti.*

el üstünde tutmak

bir kimseye çok sevgi, saygı göstermek

Üniversiteye gidip doktor olan en küçük oğullarını el üstünde tutuyorlar, her isteğini yerine getiriyorlardı.

iğne ile kuyu kazmak

güç ve ağır işleyen bir işi,
yetersiz araçlarla geç ve
güç de olsa başarmak

*Küçük bir köyde yaşayan bilim
insanı, yetersiz olanaklara rağmen
iğne ile kuyu kazarak uçan bir
bisiklet icat etti.*

renkten renge girmek

utanç duyarak yüzünün
renği değişmek

*Küçük çocuk, dolaptaki bütün
pastayı yediği ortaya çıkınca
ne yapacağını bilemedi,
renkten renge girdi.*

boynu kıldan ince olmak

haksız olduğu anlaşıldığında
verilecek her cezayı kabullenmek

*Arkadaşının sırrını başkasına
söylediği ortaya çıkınca çok
utanmıştı. Artık ona karşı boynu
kıldan inceydi, yüzüne bakamaz
olmuştu.*

orbada tuzu bulunmak

bir iŐte az da olsa emeği geçmiŐ olmak

ArkadaŐlarla yapacağımız uçurtma için babamdan italar aldık; böylece onun da çorbada tuzu bulundu.

Efendi ve Şükrü Bey Efendi hazretiyle muallim-i muhterem Rif'at Efendiye 'arz-ı şükrânı vecîbeden 'addeylerim.

Nûr-ı Osmaniye, 20 Ramazân 1336

29 Hazirân 1334

'Abdülhad Nûri [6]

Atalar Sözü

1- Oprak yasıkdın tözlug yâ çıkar.

"Yayık kuyusu (sinirlerle sarılıp tahkim edilmiş) yırtık yaydandan çıkar."

2- Ata¹¹ oğlu ataç togar.

"Oğul (hîn-i rüştünde) ahlâken babaya benzer."

3- Ata tōnu ogulka yarasa atasın tilemes.

"Babanın rubası oğluna yarasa babasını dilemez." [7]

4- It ısırmas, at tepmes tîme.

"İt ısırmas, at tepmez deme."

5- Ata¹² acıg alımla yîse¹³ oğlının tîşî kamar.

"Babası acı elma yir oğlunun dişi kamaşır."

6- Anası tewlüg yuwka yapar, oğlu têtig koşa kapar.

"Anası hileci (etmeği) yufka yapar, oğlu kurnaz ikişer kapar."

7- Otagka öpkelep sūke sözlemedük.

"Çadıra (çadırdaki halka) öfkelenip askere söylemedik."

8- At töküzlüki āy bolmas.

"Atın yüzündeki aklik ay yerine geçmez." [8]

9- It çakırı atka tegir, at çakırı itka tegmes.

"İt çakırı ata değer, atınki ite değmez."

10- Itka uwut atsa uldañ yîmes.

"İt utansa mest (lapçın) altı yemez."

11- Ötug ođ guç birle öçürmes.

"Ateş yalınıla (alev ile) söndürülmez."

12- Etli tırnaklı adırmas.

"Et tırnaktan ayrılmaz."

13- Aç îwek tok tölek.

¹¹ "Anaç" anasının huyuna ve halkına çeken kimseye denir. Yeni Muhitü'l-Maârif.

¹² "Ata": "Atası" DLT.

¹³ î: uzun "i"yi belirtmek için kullanılmıştır.

“Aç (yemek için) acele eder, tok (kemâl-i sükûn ile) durur.” [9]

14- Açıklığı er şebük karımas.¹⁴

“Besili adam çabuk kocamaz.”

15- Aç nē yîmes, tok nē tîmes.

“Aç ne yemez, tok ne demez.”

16- Edgü er süñüki erir, atı kalır.

“İyi adamın (ba ‘de ’l-vefât) kemiği erir, adı (ezkâr cemilesi) kalır.”

17- Edgülekün kel isizlikin kelme.

“Hayır ile gel, şerle gelme.”

18- Edgülekni suw adakında kemiş başında tile.¹⁵ [10]

“Hayr ü ihsânını suyun ayağında yap, kuyu başında dile, bul.”

19- Ödlek karıtmışka boğug talkımas.

“Zamânın kocalatdığına (kocalatdığı insâna) boya ayıplanmaz.”

20- Er oğlu muñađmas, it oğlu kölermes.

“Er oğlu (hiçbir şeyde) çâresiz kalmaz (Ne yapıp yapar, çalışıp çabalar, icâp ederse hile ile o çâresizliğin içinden çıkar.) köpek oğlu (atlar gibi karın şişkinliğinden ve sâireden dolayı asla) yüz üstü dönmediği misillü.” [11]

21- Arpasız at aşumas, arkasız alp çerig sıyumas.

“Arpasız at aşımaz (dere tepe aşamaz), arkasız bahâdır (kumandan) düşman saf harbini yaramaz.”

22- Ortak erden artuk almas.

“Ortak, ortaktan fazla (pay) almaz.”

23- Erdem başı tıl.

“Terbiye (menkabe)nin başı dil.”

24- Ersek erke tegmes, îwek ewke tegmes.

“Erkekçi kadın (meşru) er bulamaz, aceleci eve varamaz.” [12]

25- Arslan karısa sıçgan ũtin küdezür.

“Arslan kocarsa fare deliğini gözetir.”

26- Arslan kökrese at adakı tuşanur.

“Arslan kökrese atın ayağı kösteklenir.”

27- Er sözi bir edüz¹⁶ köki üç.

¹⁴ “er şebük”: “terk” DLT.

¹⁵ Kemiş –yâhûd me‘haz imlâsıyla- “Kemiş”, “Kemişmek” mastarından tarh et, vaz’ et, kavî ma’nâsına emr-i hâzırdir.

¹⁶ “edüz”: “eder” DLT.

"Er sözü bir, eğer bağı üç."

28- Erke muñ tegir tåg señiriñe yël tegir.

"Adama mihnet düşer, değer, dağ burnuna yel." [13]

29- İriğ irini yağlıg ermegü başı kanlıg.

"İş bilip yapan, çalışkan adamın dudağı yağlı, tenbelin başı kanlı"

30- Erkeç eti em bolur eçkü eti yil bolur.

"Erkeç eti ilaç, marya eti yel olur." [14]

31- Ermegüke eşik art bolur.

"Tenbele eşik, yokuş olur, görünür."

32- Erjenke elig karı bözün ūm tükemes.

"Bekâr adam elli arşın bezden don dikemez." [15]

33- Ori kopsa oguş aklışur yağı kelse imrem tepreşür.

"Birisi haykırsa kavim, kabile akışıp toplanırlar, düşman gelse (bütün) aşiret (halkı) teprenir. Gizlik cem' olurlar."

34- Arı kawçıtısa ısırur.

"Arı öfkelenendirilirse ısırır, sokar." [16]

35- Azuklug aruk ermes.

"Azığı olan (yolda) zayıflamaz, yorulmaz."

36- İzlik bolsa er uldımas, içlik bolsa at yagrımas.

"İzlik (deve derisinden ma'mûl ayakkabı) olsa insanın ayağı aşınmaz, (yol yürümekten kabarmaz), iç keçesi olursa at (sırtı) yagır olmaz."

37- Us üşküirse ölür.

"Kerkes (bir adamın yüzüne karşı) ötse (o adam) ölür." [17]

38- Usukmıška sākıg kamug suw körünür.

"Susamışa serâbın hepsi su görünür."

39- Esen¹⁷ îwek yök.

"Selâmetde acele yok."

40- Aş tatgı tüz yogrın yîmes.

"Yemeğin tadı tuz, fakat (münferiden) tas ile yenmez."

41- Eşiç ayur tūpüm altın kamiç ayur men kanda men.

"Çömlek dim altın (dimde altın var) der (övünür), kepçe [de ben neredeyim der.]
" [18]

¹⁷ "Esen": "Esende" DLT.

42- Eşyek (Eşek¹⁸) ayur başım bolsa sondurıda suw içgey men.

“Eşek denizin suyunu içecek kadar başım (başım selâmet) olsa dermiş.”

¹⁸ “Eşek” ifadesi DLT’de bulunmamaktadır.

- 43- Agız yise köz uyaður.
“Ağız yese göz utanır.”
- 44- Oglak yiliksiz, oğlan biligsiz.
“Oğlak iliksiz, oğlan (sabi) bilig(îlim)siz.” [19]
- 45- Oğlan (Sabi¹⁹) işi iş bolmas, oglak münzi sap bolmas.
“Çocuğun yaptığı iş olmaz, oğlak boynuzundan sap olmadığı gibi.”
 Teşrihinden sarf-ı nazar zarûridir. Zülf-i yâre dokunmak, çam devirmekten farksızdır.
- 46- Oğlan suw töker ulug yâni sınır.
“Çocuk (bir yere) su döker, büyük adamın (ayağı kayar) uyluğunun üstü (ucası) kırılır.”
- 47- Ağılda oglak togsa, arıkda otı öner.
“Ağılda oğlak doğsa arkta (çay kenarında, su cedvelinde) otu (rızkı) biter.”
- 48- Egir bolsa er ölmes.
“Egir (denilen ilaç) olsa insan (karın ağrısından) ölmez.” [20]
- 49- Öküz adakı bolgınça buzagu başı bolsa yîg.
“Öküz ayağı olmaktan buzağı başı olmak iyidir, hayırlıdır.”
- 50- Ögüngüçi üminde artatur.
“Kendini meth eden donunu pisler.”
- 51- İkki bugra iğüşür otra kökegün yençilür.
“İki boğa güreşir, ortada gök sinek sıkışır, incinir.”
- 52- İki koçnar başı bir eşiçde bışmas.
“İki koç başı bir çömlekte pişmez.”
- 53- Ula bolsa yöl azmas, bilig bolsa söz yazmas.
“Alâmet taşları (irimler) olsa yol azmaz, akli olan sözünde hata etmez.” [21]
- 54- Alp erig yawrıtma ikılaç arkasın yagrıtma.
“Yiğidi zayıflatma, yürürken atın arkasını yağır etme.”
- 55- Alp çerigde bilge tirigde.
“Bahâdır harpde, ‘akıl dernekte (belli olur).”
- 56- Alplar birle uruşma begler birle turuşma.
“Yiğitlerle vuruşma, beylerle duruşma, mu ‘ânedeye kalkışma.”
- 57- Alp yagıda alçak çoğıda.
“Bahâdır düşman karşısında, halîm çekişde (belli olur).”

¹⁹ “Sabi” ifadesi DLT’de bulunmamaktadır.

58- Öldeçi sıçgan müş taşakı kaşır.

“Ölümü yaklaşmış (*eceli gelmiş*) fare, kedi hayası kaşır.” [22]

59- Ulugnu uluglasa kut bulur.

“*Sinnen kendinden büyüğe hürmet eden sa'âdet bulur.*”

60- Oluk yagırı ogulka kalır.

“*Kürek altı yagrı oğla kalır.*”

61- Elig tutgınça ot tut.

“*Ateş tutmak, kefil olmaktan hayırlıdır.*” meâlinededir.

62- Ol keçişni suw iletdi.

“*O geçidi su götürdü.*” [23]

63- Ölüg yüzi tumlug.²⁰

“*Ölü yüzü soğuk.*”

64- Alımçı arslan bîrimçi sıçgan.

“*Alacaklı arslan, verecekli fare.*”

65- Alım kîç kalsa ağaklanur.

“*Borç geç kalırsa ayaklanır.*”

66- Üme kelse kut kelir.

“*Misafir nasibiyle gelir.*” [24]

67- Umayka tapınsa ogul bulur.

“*صردک hizmet ederse oğlu olur.*”

68- İm bilse er ölmes.

“*Parolayı bilen ölmez.*”

69- Emgek eginde kalmas.

“*Muhannet omuzda kalmaz.*” [25]

70- Umunç Tenrike tut.²¹

“*Rıcanı Allah'a (celle celâlühü) yap.*”

71- Endik üme ewligni ağırlar.

“*Ahmak misafir ev sahibine ikrâm eder.*” [26]

72- Anuk utru tutsa yökka sänmas.

“*Hazır ikrâm (misâfire) ziyâfet verilmedi sayılmaz.*” 73- İngen ıjrasa botu

(botuk²²) bozlar.

“*Deve inlerse hemcinsleri cevap verirler.*”

74- Ağduz bolsa at ölmes.

²⁰ Bu ifade DLT'de atasözü olarak belirtilmemiştir.

²¹ Bu ifade DLT'de atasözü olarak belirtilmemiştir.

²² “botuk” ifadesi DLT'de bulunmamaktadır.

- “*Andız olsa at –karın ağrısından- ölmez.*”
- 75- Öt tütünsüz bolmas, yigit yāzuksuz bolmas.
“*Ateş dumansız, genç günahsız (kabahatsız) olmaz.*”
- 76- Öt tise ağız küymes.
“*Ateş demekle ağız yanmaz.*” [27]
- 77- Ütlüg yinçü yirde kalmas.
“*Delik inci yerde kalmaz (bir alan olur).*”
- 78- Awçı neçe āl bilse ağıg anca yōl bilir.
“*Avcı ne kadar hile bilse ayı o kadar (kaçacak) yol bilir.*”
- 79- Öđ keçer kişi tuymas yalñuk oğlı meñgü kalmas.
“*Zamān geçer, insān doymaz, insanoğlu ebedi yaşamaz.*”
- 80- Evdeki buzagu öküüz bolmas.
“*Evdeki buzağı öküüz olmaz.*”
- 81- Ewlig toğgursa közi yolka bolur.
“*Ev sahibi (yolcuyu) ne kadar doyersa gözü yoldadır. (Gitmek, yoluna devam etmek ister.)*” [28]
- 82- Ay tolun bolsa eligin imlemes.
“*Bedr hālindeki aya el ile işāret istemez.*”
- 83- İş yaragında sart (Sinin fethi, re ve te’nin sükūnlarıyla “tācir” demektir.) asıgında.
“*İş fırsatında, tavında, tācir kārında.*”
- 84- Uygur yıgaç uzun kes temür kısa kes.
“*Keseceğin ağacı uzun, demiri kısa kes.*”
- 85- İl kalır²³ törü kalmas.
“*Vilayetden vazgeçilir, töre, ādetden vazgeçilmez.*” [29]
- 86- İwek sinek sūtke tüşür.
“*Aceleci sinek süte düşer.*”
- 87- Atan yüki aş bolsa açka az körnür.
“*Atmış deve yükü aş olsa açka az görünür.*”
- 88- Bār bakır yök altun.
“*Var bakır, yok altın.*”
- 89- Bütün ümlüg kança kolsa olturur.
“*Şervāli sağlam olan nerde olsa oturabilir.*”
- 90- Barçın yamağı barçinka kars yamağı karska.

²³ “kalır”: “kaldı” AS.

"Atlas parçasını atlasa, sûf parçasını sûfa (yamamak muvâfıktır) " [30]

91- Böri koşnısın yîmes.

"Kurt komşusunu yemez."

92-Böriniñ ortakı kuzgunnuñ yığaç başında.

"Kurdun ortağı kuzgun ağaç başında."

93- Boşlaglansa boxesuklanur.

"Öfkelenip söz dinlemeyenin eli boynuna lâlelenür."

94- Buşmasar boz kuş tutar iwmeser ürün kuş tutar.

"Gönlü dar olmayan boz kuş tutar, fakat acele etmeyen en güzel doğanı bile avlar." [31]

95- Boş neçke idî bolmas.

"Boş şeyin sahibi olmaz."

96- Bugday katında sarkıç suwalur.

"Buğday yanında (tarlasında) acı ot (da) sulanır."

97- Boldaçı buzagu öküz ara belgülüg.

"Öküzlerin arasındaki yetişkin buzağıdan öküzlük beklenir."

98- Balık suwda közi taşın.

"Balık suda, gözü dışarıda."

99- Bilmiş yek bilmedük kişiden yig.

"Bildik şeytan yabancı adamdan iyidir." [32]

100- Bor bolmağıp sirke bolma.

"Şarap olmadan sirke olma!"

101- Būzdan suw tamar.

"Buzdan su damlar."

102- Bu kök kirsün kızıl çıksun.²⁴ [33]

Bu cümle emsâlden ma'dûd değıldir. Bir kimseye yemin verilmek istenildiği vakit önüne bir kılıç konulur. Ve kılıca işaretle bu cümle irâd etdiriliyor. Türklerde demir ve kılıca hürmet pek kadîm. Şu tarz tahlîf İslâmiyeti kabullerden evvelki zamanlardan kalmış olacaktır.

103- Bir toyın başı agrısa kamug toyın başı agrımas.

"Bir papazın başı agrısa cümlesinin başı agrımaz." [34]

104- Bir tilkü terisin iki la soymas.

"Bir tilki derisi iki def'a soyulmaz."

²⁴ Bu ifade DLT'de atasözü olarak belirtilmemiştir.

- 105- Bir karga birle kış kelmes.
“Bir karga ile kış gelmez.”
- 106- Bîş ernek tüz ermes.
“Beş parmak düz (hepsi bir boyda) olmaz.”
- 107- Birin birin miñ bolur, tama tama köl bolur.
“Birer birer bin olur, damlaya damlaya göl olur.”
- 108- Tatsız Türk bolmas başsız börk bolmas.
“Acem ve Kürtsüz Türk olmaz, başsız külah olmaz.” [35]
- 109- Taz keligi börkçike.
“Kelin gelişi (insan yanına çıkması) başı örtülü olaraktır.”
- 110- Tāşığ ısrumasa öpmiş kerek.
“Isıramadığı taşı öpmek lazım.”
- 111- Tāg tākka kawuşmas, kişi kişike kawuşur.
“Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur.” [36]
- 112- Taz at tawarçı bolmas.
“Âbrâş atın kiracısı olmaz.”
- 113- Tāgıg ukrukın egmes, teñizni kaygıkın bögmės.
“Dağı kement eğmez, denizi kayık bögmės (sed etmez).”
- 114- Tay atatsa at tınur ogul ereğse ata tınur.
“Tay at olursa (yetişirse) at, oğul yetişirse baba dinlenir.”
- 115- Tapug tāş yerer, tāş başıg yarar.
“Hizmet taş yarar, taş baş yarar.”
- 116- Toyın tapugsak Teñri sewinçsiz.
“Papaz Allah ’a (celle celâlühü) tapar, Cenâb-ı Hak sevinmez, müstağnîdir.”
[37]
- 117- Tütüşmeginçe tüzülmes, tüpirmeginçe açılmas.
“Nizâ’ olmayınca sulh olmaz, esmeyince (hava) açılmaz.”
- 118- Tütün kopursa ışlanur.
“Dumanı (üfleyip) depreten dumanlanır, tütsülenir.”
- 119- Tirig esen bolsa tañ üküş körür.
“İnsan diri ve sağlam (esen) oldukça ne acayip şeyler görür.”
- 120- Tezek kârda yatmas edgü isiz katmas.
“Hayvan tersi karın altında yanmaz. (Hararetinden dolayı üzerine yağın kar erir. Biri soğuk diğeri sıcak ikisi bir yerde olamazlar.) –bunun gibi- hayır ile şer katışmaz. (ikisi bir yerde olamazlar.)”

- 121- Teşük suwda belgürer.
"Deşik (fitik-kavuç) suda (soyunup suya girince) belli olur. [38] görünür."
- 122- Tokum yüzüp kudrukta biçek sîma.
"Deveyi yüzüp kuyruğunda bıçağı kırma!"
- 123- Tegme kişi öz bolmas, yât yaguk tüz bolmas.
"Degme kişi (her adam) kendin gibi olmaz, yabancı ile yakın bir olmaz."
- 124- Tikmeginçe önmes tilemeginçe bulmas.
"Dikmeyince bitmez, dilemeyince bulunmaz." [39]
- 125- Tegirmende togmış sıçgan kök kökregiçe korkmas.
"Değirmende doğmuş fare, gök gürleyince korkmaz."
- 126- Tulum anutsa kulun bulur, tulum unutsa bulun bolur.
"Silah saplayan (iyi silah kullanan) kulun (tay, at yavrusu) bulur. İsti'dâdını unutan esir olur."
- 127- Telim sözüg ukça bolmas yalın kaya yıksa bolmas.
"Çok söz anlaşılmaz, yalın kaya yıkılmaz."
- 128- Tilkü öz inke²⁵ ürse uduz bolur.
"Tilki kendi etine ursa uyuz olur." [40]
- 129- Tılın tırgike tegir.
"Dilin yemeğine (ni 'metine) değer –yâhûd- ni 'mete kelâm-ı latîf ile nâil olunur."
- 130- Tılın tügmişini tışın yazmas.
"Dilin düğümlediğini dış açmaz."
- 131- Tamu kapugın açar tawar.
"Rüşvet cehennem kapısını açar." [41]
- 132- Teşizde tegirmen turgursa yaragsızda yâr barır.
"Münâsîp olmayan yerde kurulan değirmen bendinden yıkılır, yar husûle gelir."
- 133- Tünle yorup kündüz sewnür, kiçigde ewlenip ulgağu sewnür.
"Gece (yol) yürüyen gündüz ferâhlanır, küçükken evlenen ihtiyarlıkta rahat eder."
- 134- Tüzün birle uruş, ütun birle üsterme.
"Halîm ile uruş, 'arsıza i'tirâz etme."
- 135- Tawgaç xânnıj torkosu telim tenlemeğip biçmas.
"Tavgaç hânın (Çin hakanı) ipeklisi çoktur, fakat lüzumundan fazla biçmez."

²⁵ "inke": "yinike" DLT.

[421]

136- Tewe bedük erse mayakı bedük ermes.

“Deve iri olmakla tersi iri olmaz.”

137- Tewe silkinse eşekke yük çıkar.

“Deve silkinse eşeğe yük çıkar.”

138- Tewe yük kötürse kamıç yeme kötürür.

“Deve yük götürürse kepçe yem götürür.”

139- Taygan yügürgenni²⁶ tilkü sewmes.

“Tayın yügürgeni (çok koşanını) tilki sevmez.”

140- Tayak bile taymas tanuk sözün bütmes.

“Elinde asa, baston olan (çamurlu, kaypak yerde) kaymaz, düşmez. [43] şahidin sözü (şehâdetini ifaden evvel) bilinmez.”

141- Çaxşak üze ot bolmas, çakrak bile uwut bolmas.

“Dağ kayalığı üzerinde ot, kelde (başının kel olduğundan dolayı) sıkılmak olmaz.”

142- Çaksa tutnur, çalsa bilnür.

“(Çakmak) çakılırsa (kav yanar) tüter, (söz kulağa) işitdirilirse (maksat) bilinir.”

143- Xān işi bolsa kātun işi kalır.

“Padişah işi olursa hatunun işi (geri) kalır.” [44]

144- Sāwın sagrakka tegir.

“Sözünü kadehe değdir, ulaştır.”

145- Suburganda ew bolmas, topurganda aw bolmas.

“Eski mezarlıkta ev, yumuşak yerde av olmaz.”

146- Sabanda sandruş bolsa örtgünde irteş bolmas.

“Serperken (ekerken) güzelliğe bağlanırsa harmanda çeç başında kavga olmaz.”

[45]

147-Saçratgudın korkmuş kuş kırk yıl adrı yıgaç üze konmas.

“Faktan korkmuş kuş kırk yıl eğri ağaç üzerine konmaz.”

148- Sartnıñ azukı arıg bolsa yöl üze yir.

“Tâcirin azığı temiz (iyi, celb-i iştiḥâ) olursa yol üzerinde yer.”

149- Süsegen uđka Teñri münjüz bîrnes.

“Süsen (boynuzuyla dâima uran) öküze cenâb-ı Hak (celle celâlühü) boynuz

²⁶“yügürgenni”: “yügrükün” DTL.

vermez.”

150- Sakak oxşar, sakal bıçar.²⁷

“Çeneyi ohşar, sakalı biçer.” [46]

151- Sinamasa arsızkar sakınmasa utsukar.

“Tecrübesiz aldanır, tedbirsiz yenilir.”

152- Sandılaç işi ermes örtgün tepmek.

“Harman döğmek yund kuşunun işi değildir.”

153- Suw içürmeske²⁸ sût bîr.

“Su içirmeyene sût ver!”

154- Sözke süçünse bulun barrır.

“Sözü tatlı bulursa köle gider, köle olur.” [47]

155- Sökşüp urşur otra tön titişür.

“Sögüşüp uruşmakta don (pantolon, şalvar) yırtılır.”

156- Suw körmeginçe etük tartma.

“Suyu görmeden edik (ayakkabı) çıkarma.”

157- Kara bulıtıg yıl açar, urunç bile il açar.

“Kara bulutu yel açar, rüşvet vilâyet feth eder.”

158- Kara muñ kelmeginçe Kara Yalga keçme.

“Büyük bir dert (‘azîm bir zulm) görüp mecbûr olmadıkça kara yalgadan geçme.

”[48/

159- Karga karısın kim bilir kişi alasin kim tapar.

“Karganın ihtiyarını, kocalamışını, gizlik insanın muzmerini, içindekini kim bilir?”

160- Kāz kopsa ördek kōlüg igenür.

“Kaz gidince ördek gölü temellük eder.”

161- Kāgun karma bolsa idisi ikki elgin tegir.

“Kavun yağma olunursa sahibi iki eliyle kapar.”

162- Kānıg kân bile yūmas.

²⁷ Bu atasözü DLT’te “Sakak bıçar, sakal oxşar” şeklinde de geçmektedir. Bk. Ercilasun-Akkoyunlu, *age*, s. 125.

²⁸ “içürmeske”: “birmeske” DLT.

“*Kan, kan ile yıkanmaz.*” [49]

163- Kut belgüsi bilig.

“*Sa ‘âdet emâresi ‘ilm ve ‘akıldır.*”

164- Kutsuz kuğugka kirse kum yağar.

“*Düşkün, bahtsız kuyuya girse (üzerine) kum yağar.*”

165- Kutlugka koşa yağar.

“*Devlet ü sa ‘adet aslen ulu olanlara yağar.*”

166- Kaçış bolsa kaya körmes.

“*Kaçan (düşman önünde dağılan) kavmin yükseği alçağı görünmez. Hepsi bir seviyeye iner.*” [50]

167- Kağaş timiş kaymaduk kağın timiş kaymış.

“*Kardeş ve akraba-i kâribe iltifât olmadık, akraba-i sıhriye iltifât olunduk derlermiş.*”

168- Kuğugda suw bār it burnı tegmes.

“*Kuyuda su var, it burunı degmez*”

169- Kurtga büğig bilmes yirim tār tîr.

“*Geçkin kadın oynamak bilmez, yerim dar der.*”

170- Kardunı yinçü sakınmañ

Tuzgunı mañçu sizinmeñ

Bulmaduk nēñke sewinmeñ

Bilgeler anı yirer²⁹

“*Kışın su üstüne gelen buz parçalarını inci sanma, gelen hedâyeyi atılmayı el emeğin zannetme, eline girmeyen şeye sevinme, hükemâ onu (bu gibi hâlâtı) yırar [51] (takbih eder)*”

171- Karga kâzka ötgünse butı sınır.

“*Karga, kaza (kuvvet ve tayerânından bahisle) övünse (kendini medh etse) butu (bacağı) kırılır.*”

172- Kurug yıgaç egilmes, kurmuş kiriş tügülmes.³⁰

“*Kuru ağaç eğilmez, kurmuş kiriş düğümlenmez.*”

173- Kuruk kaşuk ağızka yaramas kurug söz kulakka yakışmas.

“*Kuru (boş) kamış ağıza yaramaz, boş laf kulağa yakışmaz.*”

²⁹ Bu dörtlük DLT’de atasözü olarak değil, şiir olarak belirtilmektedir. Fakat yazar ilk üç satırın atasözünü andırđıđı düşüncesiyle çalışmasına dâhil etmiştir.

³⁰ Bu atasözünün bir benzeri de DLT’de “Kurmuş kiriş tügülmes ukrुकun tæg egilmes” şeklinde vardır. Bk. Ercilasun-Akkoyunlu, *age*, s. 440.

174- Korkmuş kişike kōy başı kōş körünür.

"Korkmuş adama koyun başı çift görünür." [52]

175- Kırk yılka bāy çıgay tüzlinür.

"Kırk yıla değın (kadar) zengin ile fakir bir olur."

176- Kuzda kār eksümez kōyda yāğ eksümez.

"Kuz dağda kar, koyunda yağ eksik olmaz."

177- Kuş balası kusıncıg, ıt balası oxşançıg.³¹

"Kuşun (henüz tüyü bitmemiş) yavrusu iğrenç, köpek yavrusu okşanacak kadar sevimli olur."

178- Kuş tōrka (tuzakka³²) meñ üçün ilinür.

"Kuş tuzığa yem için tutulur."

179- Koş kılıç kınka sığmas.

"İki kılıç bir kına sığmaz."

180- Kış konukı öt.

"Kış ziyâfeti ateşledir." [53]

181- Kuş yawuzı sagzıgan yıgaç yawuzı azgan yir yawuzı kazgan bodun yawuzı

Barsgan.

"Kuşun fenâsı saksığan, ağacın azgân, yerin kazgân (delik deşik ma 'mâfih taşlı, çakıllı yer), insânın fenâsı da bir Barsgân halkıdır." deniliyor.

182- Kulak eşitse köñül bilir köz körse üdig kelir.

"Kulak işitse gönül bilir, göz (mahbûb bir şeyi) görse şevk gelir."

183- Kulan kuğugka tüşse kur baka aygır bolur.

"Eşek kuyuya düşse kurbağa (üzerine çıkar) aygır olur."

184- Karı sâwı kalmas kağıl bāğı yazılmas.

"Şeyh sözü mühmel kalmaz, isti'mâl olunur. Yaş söğüt dalının düğümü (kuruduktan sonra) açılmaz." [54]

185- Kalın bulutug tüpi sürer karanıku ışıg urunç açar.

"Kalın bulutu tipi (fitna) sürer (götürür); karanlık işi rüşvet açar."

186- Kalın kâz kulavuzsuz bolmas.

"Kaz sürüsü kılavuzsuz olmaz."

187- Kalın kulan çuwgasız bolmas.

³¹ Bu ifade DLT'de atasözü olarak belirtilmemiştir.

³² "tuzakka" ifadesi DLT'de yoktur.

“Eşek sürüsü çobansız olmaz.”

188- Kılınu bilse kızıl keçer yaranu bilse yaşıl keçer.

“(Kadın zevceyle) hüsn-i mu ‘âşereti isterse kırmızı renk ipekli giyer, nâz ve işve yapmak isterse yeşil renk ipekli giyinir.” [55]

189- Kılıç tatıkta iş yunçır, er tatıkta et tunçır.

“Kılıç küflense (sahibi olan) yiğidin hâli fenalaşır, er ‘acemileşse atı mütegayyir olur.”

190- Kul yağı, it böri.

“Köle düşman, it (erin) kurdudur.”

191- Kamug kişi tüz ermes.³³

“Herkes bir (seviyede) olmaz.”

192- Konak başı sedreki yig.

“Kara darı başağının seyreği iyidir.”

193- Kañdaş kama urur öğdaş örü tartar.

“Ana ayrı kardeşler, birbirini döğerler (beyinlerinde buğz câri olur), [56] ana bir, baba ayrı kardeşler yekdiğere muâvenet ve muhabbet ederler.”

194- Kuş kanatın er atın.

“Kuş kanadıyla, insân atıyla (merâm ve murâdlarına vâsil olurlar).”

195- Kowı er kuğugka kirse yil alır.

“Tali ‘siz adam kuyuya girse yel alır.”

196- Kız birle küreşme, kısrak birle yarışma.

“Kızla güreşme, kısrakla yarışma.”

197- Kız kişi sâwı yörıglı bolmas.

“Cimri dillenmez, (onun senâsı, nâmı) dilden dile gezmez.” [57]

198- Kaynar ügüz keçıgsız bolmas.

“Taşkın ırmak geçitsiz olmaz.”

199- Köp söğütke kuş konar, körklüg kişike söz kelir.

“Köp (çok dallı) söğüde kuş konar. Güzellere muhabbetnâme gelir.”

200- Kiçig ulugka turuşmas kırguy suñkurka karışmas.

“Küçük büyükle dürüşmez (kavga etmez), atmaca büyük doğana karşı gelmez.”

201- Kiçigde katıglansa ulgağu sewnür.

“Küçüklüğünde tahsîl-i ‘ilim ve emvâl eden ihtiyarlıkta rahat eder.”

³³ Bu ifade DLT’de atasözü olarak belirtilmemiştir.

- 202- Keğüklüg ölimes küweçlig kürimes.
"Kepenekli (yağmurluk) ıslanmaz, dizginli (at) sıçrayıp tepmez."
- 203- Közegü uzun bolsa elig küymes.
"Maşa uzun olursa eli yakmaz (el yanmaz)." [58]
- 204- Kizlençü kelinde.
"Örtü gelinde."
- 205- Kişi alası içtin yılkı alası taştın.
"İnsânın alacası içinde, hayvanın dışında."
- 206- Kişi eti tirigle tatır.
"İnsân eti sağlıkta tadar."
- 207- Kişi sözleşü yılkı yıdlaşu.
"İnsân söyleşmek, hayvân koklaşmak ile (tanışrlar)."
- 208- Küg kördi keregü yüğti.
"(O kadar) mihnet gördü (ne kışlık) çadırı (sirtına) yüklendi (tebdil-i mekân, hicret etdi)." [59]
- 209- Kül ürğınçe köz ürse yig.
"Küle (ateş külüne) üflemekten (köze, ateş koruna) üflemek iyidir, nafi'dir."
- 210- Kümüş künke ursa altun ağakın kelir.
"Gümüş güneşe ursa (güneş vuran yere serpse) ayağıyla (yürüyerek) altın gelir."
- 211- Künde irük yok begde kıyık yök.
"Güneşde (kurs-ı şemste) gedik, beyde sözünden dönmek yok."
- 212- Künke baksa köz kamar.
"Güneşe bakanın gözü kamaşır."
- 213- Köni barır keyikniñ közinde ağın başı yok.
"Doğru giden (geçen) geyiğin gözünden başka yerinde cürha yok." [60]
- 214- Küniniñ küline tegü yağı.
"Kumanın (ortak zevce gülü ne kadar düşman (gözüne dolar)."
- 215- Kūç eldin kirse törü tünlükten çıkar.
"Zor, evin önünden girse resm ve 'âdet ışıklıktan çıkar."
- 216- Közden yırasa köñülde yeme yırar.
"Gözden uzaklaşsa gönülden de uzaklaşır."
- 217- Kūz keligi yāzın belgölüg.³⁴

³⁴ "belgölüg": "belgürer" DLT.

“Güzün gelişi yazdan bellidir.” [61]

218- Kõk temür kerü turmas.

“Gök demir geri durmaz (neye isabet ederse keser. Kılıç kastediliyor.)”

219- Kōkke sagursa yüzke tüşür.

“Göge (semâya doğru) türkürse yüzüne düşer.”

220- Keleşlig bilig üdreşür keleşsiz bilig opraşur.

“Meşveretli tedbîr güzel netice verir, meşveretsizi mahv olur.”

221- Kîñ tön opramas keleşlig bilig artamas.

“Geniş rûbâ yırtılmaz, müşâvereli ‘akıl (karar, tedbir) fâsid olmaz.”

222- Müş oglu muyavu togar.

“Kediden miyavlayan yavru doğar.” [62]

223- Müş yakrika tegişmes ayur kişi neñi yaraşmas.

“Kedi, iç yağına uzanamayınca nâsın malı bana yaraşmaz der.”

224- Neçe yitig biçek erse õz sapın yonumas.

“Bıçak ne kadar keskin olsa kendi sapını yontamaz.”

225- Neçe me oprak keğük erse yağmurka yarar.

“Kepebek (yağmurluk) ne kadar eski olsa yağmura yarar.”

226- Neçe munduz erse iş edğü, nece egri erse yöl edğü.

“Yola giderken ahmak da olsa arkadaş, yalnızlıktan hayırlıdır. Gizlik eğri yollarda binmekten yürümek hayırlıdır.”

227- Yätñij yağlıg tiküsinden õznüñ kânlıg yuğruk yig.

“Yabancıñın yağlı tiküsinden (lokmasından) akrabanın yumruğu hayırlıdır.”

[63]

228- Yâzın katıglansa kışın sewnür.

“Yaza çalışıp yiyeceğini tedarik eden kışın rahat eder.”

229- Yaş ot küymes yalawar ölmes.

“Yaş ot yanmaz, elçi öldürülmez.”

230- Yıparlıg kesürgüdin yıpar kitse yıdı kalır.

“Misk dağarcığından misk gitse (boşaltılsa) kokusu kalır.”

231- Yitüklüg anası koyun açar.

“Şakîye anası koynunu açar.” [64]

232- Yadag atı çaruk kũçi azuk.

“Yayanın atı çarık, kuvveti azık.”

233- Yırak yir sâwın arkış keldürür.

“Uzak yerin haberini kervân getirir.”

- 234- Bart³⁵ kiçig bolsa aņut bedük ūr.
“Kova küçük olsa kadehin büyüğünü sal (doldur).”
- 235- Yazmas atım bolmas, yaņılmas bilge bolmas.
“Hatasız atım (atmaktan) olmaz, yanılmaz ‘âlim olmaz.”
- 236- Yazmas atım yağmur yaņılmas bilge yaņku.
“Şaşmaz atım yağmur, yanılmaz ‘âlim (geri gelen) ses.” [65]
- 237- Yazıda böri ulısa ewde it bagrı tartışur.
“Yazıda (kııda) kurt ulusa evde itin yağrı sızlar.”
- 238- Yazıdaki süwlin eğerğeli ewdeki takagu ıçğınma.
“Yazıdaki sülünü avlayacağım diye evdeki tavuğı salıverme.”
- 239- Yıgaç uçıña yıl tegir körklüg kişike söz kelir.
“Ağaç ucuna yel değer, güzele (muhabbetnâme) gelir.”
- 240- Yogurkanda artuk ağak kösülse üşiyür.
“Yorgandan (artık) ziyâde uzatılan ayak üşür.” [66]
- 241- Yağını aşaklasa başka çıkar.
“Düşmanı küçük görürse başına çıkar.”
- 242- Yöwüşlüg kelin küdegü yawaş bulur.
“Akrabası tarafından ikrâm olunan (çok hediye gönderilen) gelinin güveyisi (erkeği) yaraş (münkâd) olur.”
- 243- Yakadaki yalgagalı eligdeki ıçğınur.
“Yakasına döküleni yalarken elindeki döker, düşürür, uçurur.”
- 244- Yılan kendi eğerisin bilmes, tewe böynın egri tır.
“Yılan kendi eğerisini bilmez. Devenin boynu eğri der.”
- 245- Yılan yarpuzdın kaçır kaçır barsa yarpuz utru kelür.
“Yılan sansardan (yâhûd firavun faresinden) kaçır, nereye gitse sansar [67] (fare) üzerine gelir.”
- 246- Yalksa yeme yâğ eğerğü küyse yeme kün eğerğü.
“(Çok yemekten imtilâda hâsıl olsa) katıksız tuzlu ekmekten yağ hayırlı, (gizlik güneş insânı yaksa da) pusuruk dumanlı havadan güneş hayırlıdır.”
- 247- Yalñus kâz ötmes.
“Yalnız kaz ötmez.”
- 248- Yalıñuk oğlı münsüz bolmas.

³⁵ “Bart”: “Yurt” AS.

“Âdemoğlu ayıbsız, dertsiz olmaz.”

249- Yalñuk menğü tirilmes sınka kirip kirü yanmas.

“İnsân ebedî yaşamaz, mezâra girildikten sonra geri gelmez.” [68]

250- Yalñuk³⁶ oğlı yōkađur eđgü atı kalır.

“Âdemoğlu ölüir, yok olur. İyi, hayırlı adı kalır.”

251- Yūzke kōrme erdem tile.

“Kişinin yüzüne (güzelliğine, çirkinliğine) bakma, edeb ile terbiyesine bak.” 251-

Yır basrukı tāg boğun basrukı bēg.

“Yerin ağırlığı (direği) dağ, insânın bey.”

4- SONUÇ

Bu yazıda Dîvânu Lugâtî't-Türk'teki atasözleri hakkında müstakil olarak yapılan çalışmaların kısa bir değerlendirilmesi ve bu hususta kaleme alınmış ilk çalışma olan Abdülahad Nûrî'nin *Atalar Sözü* isimli eseri tanıtılmış ve incelenmiştir. Bu eser, DLT'deki atasözleri hakkında müstakil olarak yapılan ilk çalışma olması, yazarın atasözlerinin açıklamasını yaparken kendi yorumlarını katması ve varsa Osmanlı Türkçesindeki yakın ve benzerlerinin verilmesi açısından ayrı bir öneme sahiptir.

Eserin giriş kısmında Abdülahad Nûrî, Kaşgarlı Mahmûd ve DLT'nin yazım süreci ve içeriğinden kısaca bahsetmiştir. Ardından çalışmaya nasıl başladığını, atasözlerinin önemini ve değerini, DLT'teki atasözlerinin sayısını ve bunların hangi konularda söylendiğini, atasözlerini çalışmasına dâhil ederken hangi imlâ hususiyetlerini neden tercih ettiğini izah etmiş, sonra Kaşgarlı Mahmud, Ali Emîrî Efendi ve Şükrü Bey'e teşekkürlerini sunmuştur. Abdülahad Nûrî, DLT'de 252 atasözü olduğunu tespit etmiştir. DLT'de atasözü olarak geçmeyen dört ifadeyi de atasözü kabul edip çalışmasına dâhil etmiştir. Yazar, çalışmasında verdiği 252 atasözünün 21'inde sadece birebir Türkiye Türkçesine aktarımıyla bir cümlelik kısa açıklamaya; 231 atasözünde bunların hangi durumda söylendiğini, varsa benzer ya da aynı anlamdaki karşılıklarını vermiştir. Geri kalan atasözlerinin açıklamaları diğerlerine göre daha ayrıntılı bir şekilde ortaya konulmuştur. Eserde yer alan 252 atasözünün yaklaşık elli beşinin açıklamasında bu atasözlerinin Osmanlı Türkçesindeki benzerleri ya da yakın anlamlı olanlarından örnek verilmiştir. Bazılarında ise sadece “Osmanlı Türkçesinden bu atasözülle yakın anlamlı ya da benzerleri vardır.” gibi ifadelerle yetinilmiştir.

³⁶ Yalñuk, Hazreti Âdem'in ism-i şerifi olduğu gibi “benî âdem, beşer” ma'nâsına ismü'l-cem'i de oluyor. Şu beyitte bulunduğu misillü:

Yağı erür yalñukuñ nēñi tawar
Bilig eri yağısın nēlük sever

“İnsanın ne malı varsa düşmanıdır. ‘Akıl ve ‘ilim sahibi düşmanını nasıl sever.’ demektir.

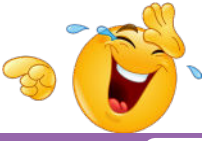
Şimdiye kadar yapılan çalışmalar neticesinde araştırmacıların DLT'deki atasözlerinin sayısı konusunda ortak bir görüşü yoktur. Yapılan çalışmaların sadece 13'ünde DLT'deki

EMOJILERLE ATASÖZLERİ

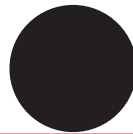
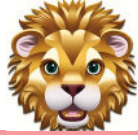
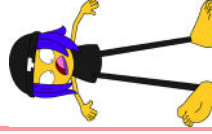

EMOJILERLE ATASÖZLERİ

EMOJILERLE ATASÖZLERİ

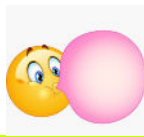

EMOJILERLE ATASÖZLERİ

1 0 0 0

EMOJILERLE ATASÖZLERİ

EMOJILERLE ATASÖZLERİ

2

1

EMOJILERLE ATASÖZLERİ

